

22 בינואר 2023

לכבוד

ניצב שוקי תחאוכה

עו"ד עמית מררי

מפקד מחוז הצפון – משטרת ישראל

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (פלילי)

שלום רב,

הנדון: הקמת משטרה פרטית לאבטחת פרויקט הטורבינות על אדמות היישובים הדרוזים ברמת הגולן

פניותינו מיום 15.12.2020; מיום 22.11.2021; מיום 16.1.2022; ומיום 20.12.2022

1. ביום 18.1.2023 דווח בתקשורת כי המשטרה מתעתדת להקים יחידה משטרתית במימון חברת אנרגייקס (בעלת חברת אר"ן) לצורך אבטחת הקמת הטורבינות על אדמות היישובים הערבים הדרוזים שברמת הגולן ([המהדורה המרכזית](#), ערוץ 12, מדקה 45, 18.1.2023). הפרטת תפקיד השיטור לידי חברה עסקית פרטית לצורך מימוש יעדיה העסקיים פסולה מן היסוד, היא פוגעת בזכויות היסוד של התושבים הדרוזים באיזור ומנוגדת להסדרים החוקיים בנוגע להעסקת שוטרים בתשלום.
2. כזכור, עניינה של תת"ל/47 היא הקמה של 24 טורבינות רוח במתחם סחיתא בצפון רמת הגולן, בלב הקרקעות החקלאיות הפרטיות של תושבי היישובים הערבים הדרוזים הסמוכים. מדובר בתכנית יוצאת דופן מבחינת כמות הטורבינות שצפויות לקום, גובהן החריג וקרבתן לשטחים מעובדים ולבתי מגורים. התוכנית צפויה לזרוע הרס במרקם החיים של תושבי שלושת הכפרים הדרוזים הסמוכים: מגידל שמש, מסעדה ובוקעאתא. משכך היא מעוררת התנגדות גורפת ונרחבת מצד תושבי האיזור.
3. בפניותינו שבסימוכין טענו כי מעורבות המשטרה באבטחת עבודות חברת אנרגייקס בדצמבר 2020 היתה בלתי חוקית משהיא מנעה גישה מתושבי היישובים הדרוזים לאדמותיהם במשך שלושה ימים וכללה שימוש בלתי מידתי בכוח שגרם לפציעות וסיכון חיים. עוד דרשנו, לקראת התחדשות העבודות בקרוב ולאור הודעת המשטרה לתושבים על היערכות של המשטרה בכוחות גדולים, כי המשטרה תימנע מפגיעה בלתי מידתית בזכויותיהם של התושבים **לחופש תנועה, לחופש עיסוק ולמחאה** ותבטיח את גישתם החופשית של התושבים לאדמות.
4. כעת מתברר שהמשטרה שוקלת להוסיף חטא על פשע ולהפריט את הפעילות המשטרתית באבטחת הפרויקט. זאת למרות, שמדובר, כפי שראינו בעבר, בפעילות שיטור שנוגעת באופן ישיר לזכות של אלפי תושבים למחות נגד התוכנית, לזכותם לגשת לאדמותיהם ולעבד אותן ולחופש התנועה של תושבי היישובים הדרוזים הסמוכים.

5. המשטרה היא זרוע ממשלתית בעלת המונופול על השימוש בכוח שאמונה על אכיפת החוק באופן שוויוני למען אינטרסים ציבוריים בלבד. מצב שבו גוף פרטי שפועל להשאת רווחיו מממן את המשטרה לצורך קידום תכניתו העסקית טומן בחובו פגיעה חמורה בשוויון, בכבוד האדם של האנשים שכלפיהם יופעל השיטור ושימוש לרעה בסמכויות הנתונות למשטרה.
6. ראוי להזכיר, כי אחד השיקולים שנקבעו בהנחיית המשטרה נגד האפשרות להקצות שוטרים בתשלום באירוע מסוים הוא "שיקולים הנוגעים בחובת המשטרה לנהוג בשוויון כלפי כלל הציבור (מניעת מצב של 'משטרה לעשירים בלבד'/'משטרה פרטית')" (נוהל אג"מ 220.001.17 "הקצאת שוטרים בתשלום", עמ' 6 (18.1.2021)).
7. מימון פעילות המשטרה בענייננו בידי חברת אנרג'יקס – בין אם התשלום מתבצע באופן ישיר למשטרה או בעקיפין על ידי העברת התשלום למשרד ממשלתי וממנו למשטרה – משקף הפרטה פסולה של פעילות משטרתית קלאסית והוא מוביל להשתרבותם של שיקולים עסקיים בתפקידיה השלטוניים של המדינה. כתוצאה מכך נפגעת עצם הלגיטימיות של הפגיעה בזכויות הפרט הטמונה בפעולות המשטרה כלפי התושבים הכוללת, בין היתר, הגבלה של חופש התנועה שלהם והגבלות על זכותם להפגין נגד התוכנית.
8. מימון הפעילות המשטרתית בידי חברת אנרג'יקס מייצר יחסי תן-וקח בין החברה לבין המשטרה, וחשש משמעותי להכנסת שיקולים זרים להחלטות המשטרה. כידוע "בעל המאה הוא בעל הדעה". האפשרות כי פעילות משטרתית רחבת היקף וארוכת טווח תמומן בידי גורם פרטי המבקש לממש את תוכניתו העסקית להשאת רווחיו, מייצרת בהכרח ניגוד עניינים מובנה ושיבוש בשיקול הדעת המשטרתית באשר להיקף כוחות השיטור, היקף השטח שייסגר לצורך ביצוע העבודות, היקף הכוח שיופעל ועוד ועוד.
9. זאת ועוד, אין כל מקור חוקי המסמך את המשטרה להקים יחידת שיטור ייעודית לאבטחת פעילותה של חברה עסקית, ואין למשטרה היתר להקצות שוטרים בתשלום לצורך פעילות מסוג זה - לא באופן חד פעמי ובוודאי שלא באופן מתמשך.
10. חוק המשטרה, התשס"ו-2006 קובע הסדר ממצה ומוגבל למקרים שבהם נדרשת הקצאת שוטרים בתשלום לבקשת גורם חיצוני. ראשית, החוק קובע בסעיף 102א כי הקצאת שוטרים בתשלום מוגבלת ל"אירוע או פעולה". בדברי ההסבר לסעיף זה מובהר כי הכוונה, לרוב, ל"אירועי תרבות, בידור וספורט רחבי היקף". מכך ברור, כי המחוקק התכוון להגביל את אפשרות המימון הפרטי לאירועים נקודתיים בלבד. בוודאי שהחוק אינו מסמך את המשטרה להקצות יחידת שיטור ייעודית במימון פרטי ולצורך פעילות מתמשכת.
11. שנית, החוק קובע כי "לא יוקצו שוטרים בתשלום ... באסיפה או תהלוכה כהגדרתן בסעיף 83 לפקודה, וכן משמרת מחאה או הפגנה, בעניינים בעלי אופי מדיני או ציבורי" (סעיף 102ג). כמו כן, בהנחיית המשטרה נקבע כי לא תאושר העסקת שוטרים בתשלום ב"אירוע שיש בו משום מימוש חירויות יסוד" (נוהל אג"מ 220.001.17 "הקצאת שוטרים בתשלום", עמ' 5 (18.1.2021)). אחת התכליות העיקריות של פעילות השיטור במקום היא ההתמודדות עם התושבים המבקשים למחות נגד התוכנית והיא נוגעת למימוש חופש התנועה והעיסוק של התושבים. משכך, ברור כי אין למשטרה סמכות לפעול במימון חברת אנרג'יקס בנסיבות אלה. על המשטרה להבטיח את זכותם של תושבי האיזור להפגין באופן אפקטיבי כנגד התוכנית ולהימנע מפגיעה בלתי מידתית בזכותם לחופש ביטוי. בית המשפט העליון הבהיר, שהסדר

השוטרים בשכר מיועד למקרים של אירועים פרטיים, שאותם המשטרה לא חייבת לאבטח וזאת להבדיל ממקרים בהם החובה לאבטח את האירוע רובצת מלכתחילה על המשטרה, דהיינו "אירועים שניתן לאפיינם כאירועים ציבוריים, למשל: **אירועים הכורכים עצמם בזכויות הפרט**, כגון אספת-עם, הפגנות, אירועי בחירות וכיוצא באלה" (בג"ץ 5009/97 מולטימדיה בע"מ נ' משטרת ישראל, פ"ד נב(3) 679, 693 (1998)).

12. נבקש את **תשובתכם הדחופה** כדי שנוכל לשקול את המשך צעדינו.

בברכה,

שרון קרני כהן, עו"ד

עמותת במקום

כראמה אבו סאלח, עו"ד

מרכז אלמרסד

עודד פלר

עודד פלר, עו"ד

האגודה לזכויות האזרח בישראל

אן סוציון, עו"ד

העתקים:

נצי"מ אלעזר כהנא, היועץ המשפטי למשטרת ישראל – Yoamash@police.gov.il